

Sygn. akt XXIII Ga 2039/15

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie, XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Bolesław Wadowski

Sędziowie: SO Anna Gałas (spr.)

SO Andrzej Sobieszkański

po rozpoznaniu w dniu 23 lutego 2016 roku w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z wniosku **zarządcy J. G.**

z udziałem (...) **spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.**

o upoważnienie do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników

na skutek apelacji uczestnika

na postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie

z dnia 28 sierpnia 2015 roku, sygn. akt (...)

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla m. st. Warszawy w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSO Anna Gałas SSO Bolesław Wadowski SSO Andrzej Sobieszkański

Sygn. akt XXIII Ga 2039/15

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie w sprawie z wniosku zarządcy J. G. (dalej: wnioskodawca, zarządca) z udziałem (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. (dalej: uczestnik, spółka) o upoważnienie do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników spółki postanowieniem z dnia 28 sierpnia 2015 r. upoważnił zarządcę do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników spółki z następującym porządkiem obrad: 1. Otwarcie obrad, 2. Stwierdzenie prawidłowości zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników oraz jego zdolności do podejmowania uchwał, 3. Przyjęcie porządku obrad, 4. Powołanie rady nadzorczej, 5. Określenie składu rady nadzorczej, w tym powołanie i odwołanie członków rady nadzorczej, 6. Zmiana składu zarządu, w tym powołanie i odwołanie członków zarządu, 7. Zamknięcie obrad (pkt I) oraz wyznaczył J. G. na przewodniczącego zwołanego przez niego zgromadzenia (pkt II).

Sąd Rejonowy ustalił, że J. G. wniósł o upoważnienie go jako zarządcy 60.602 udziałów w spółce, należących do dłużnika (...) Company S.A. w P. do zwołania w trybie art. 237 § 1 k.s.h. nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników

spółki, z uwzględnieniem wskazanego we wniosku porządku obrad. Zarządca zwrócił się do zarządu spółki o zwołanie na dzień 25 listopada 2013 r. nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników, wskazując proponowany porządek obrad. Zarząd spółki odmówił zwołania tego zgromadzenia. Uczestnik wniósł o oddalenie wniosku w całości.

W ocenie Sądu Rejonowego wniosek zasługiwał na uwzględnienie. Sąd Rejonowy zważył, że zarządca ustanowiony na podstawie art. 910² § 2 w zw. z art. 931 § 2 k.p.c. może wystąpić z żądaniem określonym w art. 237 § 1 k.s.h., tj. posiada uprawnienia o charakterze korporacyjnym określone w art. 236 § 1 k.s.h. i art. 237 § 1 k.s.h. Zdaniem sądu pierwszej instancji uprawnienie do żądania zwołania zgromadzenia wspólników nie stanowi czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu zajętymi udziałami. W konsekwencji w ocenie sądu rejestrowego uprawnienie to nie wymaga uzyskania przewidzianej w art. 935 § 3 k.p.c. zgody stron, a w przypadku jej braku zezwolenia sądu.

Apelację od powyższego postanowienia wniósł uczestnik i zaskarżył to orzeczenie w całości. Zaskarżonemu postanowieniu uczestnik zarzucił:

1) błędne uznanie, że zarządca ma legitymację do wystąpienia z wnioskiem, co w konsekwencji doprowadziło do zaniechania oddalenia ewentualnie odrzucenia wniosku i jego błędnego merytorycznego rozpoznania,

2) pominięcie okoliczności upadku zabezpieczenia udzielonego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Warszawie I Wydział Cywilny z dnia 3 czerwca 2013 r. w sprawie o sygn. akt I Acz 834/13, na podstawie którego Sąd Rejonowy w Pruszkowie postanowieniem z dnia 6 września 2013 r. w sprawie o sygn. akt I Co 2904/13 ustanowił wnioskodawcę zarządcą udziałów, z uwagi na zakończenie postępowania przed Trybunałem Arbitrażowym w W. (V. (...) C.).

Uczestnik wniósł o uchylenie wydanego postanowienia i odrzucenie wniosku jako pochodzącego od osoby nieuprawnionej, ewentualnie o umorzenie postępowania. Ponadto uczestnik podniósł, że z racji że uczestnik nie była stroną postępowania przed (...), ani postępowania w sprawie udzielenia (...) S.A. zabezpieczenia przez zajęcie udziałów w spółce oraz postępowania o ustanowienie wnioskodawcy zarządcą przymusowym, przez co nie ma dostępu do związanej z tym dokumentacji, wniósł o wystąpienie przez Sąd o następujące akta postępowania:

a) Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVI Wydział Gospodarczy, sygnatura: XXVI GCo 36/13 oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie, I Wydział Cywilny, sygn. akt: I ACz 834/13, a następnie dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z treści:

- wniosku (...) SA o udzielenie zabezpieczenia;

- postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z 21 marca 2013 r., XXVI GCo 36/13;

- postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 3 czerwca 2013 r., I ACz 834/13;

na okoliczności udzielenia (...) SA zabezpieczenia na czas postępowania przed Trybunałem Arbitrażowym w W. (V. (...) (...)) sygn. akt: SCH 5294;

b) Sąd Okręgowy w Warszawie, XXVI Wydział Gospodarczy, Sygnatura: XXVI GCo 80/15, a następnie dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z treści:

- wniosku (...) S.A. z 18 maja 2015 r. o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego;

- wyroku końcowego (...) Centrum (...) (V. (...)(...)) z 10 kwietnia 2015 r. w sprawie (...) z powództwa (...) Company S.A z siedzibą w P. przeciwko (...) S.A. z siedzibą w M. (Hiszpania) oraz powództwa wzajemnego (...) S.A. z siedzibą w M. (Hiszpania) przeciwko (...) Company S.A z siedzibą w P.;

- wydanego w sprawie postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z 17 lipca 2015 r. o uznaniu wyroku sądu polubownego;

wszystkie na okoliczności zakończenia postępowania polubownego przed (...) Centrum (...) i upadku zabezpieczenia na podstawie którego ustanowiono wnioskodawcę zarządcą udziałów w (...) Sp. z o.o.

c) Sądu Okręgowego w Warszawie, XXVI Wydział Gospodarczy, Sygnatura: XXVI GCo 75/15 oraz Sądu Apelacyjnego w Warszawie, I Wydział Cywilny I ACz 1743/15 a następnie dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z treści:

- wniosku (...) S.A. o udzielenie zabezpieczenia;
- postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z 20 maja 2015 r. wraz z uzasadnieniem w sprawie XXVI GCo 75/15;
- odpowiedzi (...) S.A. na zażalenie;
- postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie, I Wydział Cywilny z 10 września 2015 r., sygn. akt: I ACz 174/15 wraz z uzasadnieniem;

wszystkie na okoliczności zakończenia postępowania polubownego przed (...) Centrum (...), konieczności ustanowienia nowego zabezpieczenia na czas postępowania o stwierdzenie wykonalności wyroku (...) i upadku zabezpieczenia na czas trwania postępowania przed (...) na podstawie którego ustanowiono wnioskodawcę zarządcą udziałów w (...) sp. z o.o.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawca wniósł o odrzucenie środka odwoławczego wniesionego przez uczestnika postępowania, alternatywnie o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna. Sąd Rejonowy co najmniej przedwcześnie upoważnił zarządcę do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników, bowiem nie zbadał legitymacji zarządcy do złożenia wniosku pod kątem upadku zabezpieczenia, na podstawie którego ustanowiono wnioskodawcę zarządcą udziałów. Legitymacja procesowa do wszczęcia postępowania nieprocesowego stanowi merytoryczną przesłankę postępowania cywilnego i z tego też względu podlega badaniu sądu.

Na wstępie wskazać należy, że mimo że środek zaskarżenia wniesiony przez uczestnika został zatytułowany „zażalenie”, Sąd Rejonowy oraz Sąd Okręgowy potraktował niniejsze pismo procesowe jako apelację na podstawie art. 130 § 1 zdanie drugie k.p.c. Z pewnością bowiem od postanowienia wydanego w przedmiocie upoważnienia do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników - jako od postanowienia sądu pierwszej instancji orzekającego co do istoty sprawy - przysługuje właśnie apelacja (art. 518 k.p.c.). Wbrew twierdzeniom wnioskodawcy tego rodzaju błędne oznaczenie środka zaskarżenia nie stanowi podstawy do jego odrzucenia, Sąd jest bowiem zobligowany do jego właściwej kwalifikacji i nie stanowi to przeszkody do nadania mu biegu i rozpoznania w trybie właściwym. Niewątpliwie zaś termin do wniesienia odpowiedniego środka zaskarżenia został zachowany.

Odnosząc się do twierdzeń i zarzutów apelacji wskazać należy, że zasadniczo podważa ona zasadność funkcjonowania zarządcy udziałów. Wskazać należy, że w piśmiennictwie status zarządcy objaśnia się przekonująco formułą zastępstwa pośredniego, odpowiednią dla sytuacji, w której podmiot występujący z roszczeniem nie twierdzi, że przysługują mu prawa podmiotowe do przedmiotu sporu, a mimo to działa w swoim imieniu, lecz na cudzy rachunek. Ponieważ swą legitymację formalną czerpie z postanowienia sądu, staje się stroną. Zarządca ustanowiony na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia traci po upadku zabezpieczenia legitymację procesową w sprawie wytoczonej w ramach sprawowanego zarządu. Upadek zabezpieczenia pozbawia zarządcę wszelkich podstaw do wykonywania funkcji zarządu, w tym kontynuowania wszczętego postępowania. Ustalenie, czy zabezpieczenie, na podstawie którego zarządca został ustanowiony, nie upadło jest rozstrzygającym zagadnieniem w sprawie, bowiem przesądza z góry o możliwości wszczęcia postępowania.

Nie można również zapominać o szerokich uprawnieniach zarządcy. Ustanowienie zarządcy udziałów w spółce stanowi bardzo silny instrument ingerencji podmiotu trzeciego w stosunki wewnętrzne i zewnętrzne spółki. Upoważnienie

przez sąd zarządcy do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników nie powinno zatem nastąpić pochopnie i z pewnością winno zostać poprzehodzone wnikliwym badaniem, czy aby zarządca, korzystając z przysługujących mu uprawnień, nadal posiada nadal prawo do wykonywania funkcji zarządu. Sąd Okręgowy w składzie rozpoznającym niniejszą sprawę stoi na stanowisku, że zarządca na mocy art. 910² § 2 k.p.c. posiada pozycję surogacyjną w stosunku do wspólnika – dłużnika, umożliwiającą mu realizację uprawnień korporacyjnych wynikających z zajętych udziałów, w tym również do złożenia wniosku o upoważnienie do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2011 r., III CZP 64/11). Surogacyjna pozycja zarządcy eliminuje możliwość tworzenia szczególnego katalogu uprawnień tego podmiotu, innego niż dla samego uprawnionego wspólnika, także w sferze wniosku o upoważnienie do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników. Rację zatem należy przyznać Sądowi Rejonowemu, że zarządca udziałów posiada uprawnienia o charakterze korporacyjnym, w tym prawo do złożenia wniosku o upoważnienie do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników na podstawie art. 236 § 1 k.s.h. i art. 237 § 1 k.s.h. W konsekwencji czynność ta nie wykracza poza zakres zwykłego zarządu zajętymi udziałami i nie jest wymagane uzyskanie zgody stron określonej w art. 935 § 3 k.s.h., a w przypadku jej braku zezwolenia sądu.

Niemniej jednak Sąd Rejonowy nie dokonał analizy, czy zarządca był nadal legitymowany do wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem. Skarżący wskazał w apelacji, że zabezpieczenie na podstawie którego ustanowiono zarządcę udziałów w spółce upadło i umocowanie J. G. jako zarządcy wygasło i w konsekwencji nie miał on legitymacji do występowania w sprawie z wniosku o zezwolenie na zwołanie zgromadzenia, ponieważ nie jest zarządcą udziałów. Mając na uwadze powyższe teoretyczne rozważania, wskazać należy, że okoliczność ta wymaga zbadania przez sąd. Rację należy przyznać apelującemu, że nie był on stroną postępowań przed (...) Centrum (...) oraz postępowaniem w sprawie udzielenia (...) S.A. zabezpieczenia przez zajęcie udziałów w spółce oraz postępowania o ustanowienie wnioskodawcy zarządcą przymusowym i w związku z tym, nie miał możliwości przedstawienia sądowi przedstawionych w apelacji dowodów. Wskazane przez apelującego okoliczności w postaci upadku zabezpieczenia wzbudziły wątpliwości sądu drugiej instancji, w związku z czym należy je zbadać. Nie można przede wszystkim zapomnieć, że instytucja zabezpieczenia ma z założenia charakter tymczasowy (art. 730¹ § 2 k.p.c. zapewnienie wykonalności przyszłego orzeczenia). W aktach niniejszej sprawy brak materiału dowodowego, na podstawie którego można by ocenić, czy zabezpieczenie na podstawie którego został ustanowiony zarządca, upadło. Z materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie wynika przede wszystkim, że a) został ustanowiony zarządca 60 602 udziałów w spółce na podstawie art. 910² § 2 k.p.c. w zw. z art. 931 § 2 k.p.c. w osobie J. G. (postanowienie Sąd Rejonowego w Pruszkowie z 6 września 2013 r., k. 799, k. 840), b) zostało odrzucone zażalenie (...) Company S.A. w P. na ww. postanowienie o ustanowieniu zarządcy z uwagi na jego niezaskarżalność (postanowienie Sąd Rejonowego w Pruszkowie z dnia 13 stycznia 2014 r., k. 845), c) istnieje w obrocie postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 maja 2015 r. o udzieleniu (...) S.A. w M. (Hiszpania) zabezpieczenia przed wszczęciem postępowania (postanowienie bez uzasadnienia k. 884) oraz postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 września 2015 r. o częściowej zmianie ww. postanowienia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 maja 2015 r. (postanowienie bez uzasadnienia k. 886). Na podstawie tych dokumentów nie sposób ustalić, na skutek jakiego postępowania został ustanowiony zarządca udziałów w spółce, czy postępowanie przed (...) Centrum (...) zakończyło się i w przypadku odpowiedzi pozytywnej na to zagadnienie – jeżeli rzeczywiście zarządca został ustanowiony na skutek zabezpieczenia na czas postępowania przed Arbitrażem w W. – czy zabezpieczenie upadło. Zbadania również wymaga okoliczność udzielenia zabezpieczenia w sprawie o stwierdzenie wykonalności wyroku końcowego (...) Centrum (...), przed złożeniem takiego wniosku oraz zabezpieczenia na czas trwania postępowania o stwierdzenie wykonalności wyroku sądu polubownego. Podkreślić należy, że uczestnik wskazał na szereg dowodów, przede wszystkim w postaci postanowień sądów, które należy przeprowadzić, aby ocenić zasadność twierdzeń apelacji o upadku zabezpieczenia, i w sposób obiektywny wyjaśnić przyczyny dla których nie załączył ich do akt. W ocenie Sądu Okręgowego konieczne jest zbadanie okoliczności ewentualnego upadku zabezpieczenia i niezbędne ku temu jest przeprowadzenie m.in. dowodów wskazanych w apelacji.

Sąd Rejonowy zaniechał analizy legitymacji zarządcy do wystąpienia z przedmiotowym wnioskiem. Oznacza to, że w przedmiocie upadku zabezpieczenia i w konsekwencji legitymacji zarządcy do złożenia wniosku o upoważnienie zarządcy do zwołania zgromadzenia wspólników spółki, Sąd Rejonowy nie przeprowadził postępowania dowodowego i nie poczynił żadnych rozważań. Chociaż w myśl art. 382 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. postępowanie apelacyjne ma charakter merytoryczny i w tym znaczeniu jest przedłużeniem postępowania przeprowadzonego przed sądem pierwszej instancji, jednakże z pola widzenia nie może schodzić wymóg zachowania instancyjności, o której stanowi art. 176 ust. 1 Konstytucji RP. Oznacza to, że sąd drugiej instancji nie może zastępować własnym orzeczeniem orzeczenia sądu pierwszej instancji w przypadku nie przeprowadzenia przez ten sąd postępowania dowodowego w całości, gdyż mogłoby to doprowadzać do sytuacji, w których sąd odwoławczy orzekałby jako jedna i ostateczna instancja. Innymi słowy, Sąd Okręgowy zobligowany był do uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, bowiem gdyby sąd odwoławczy dopuścił i przeprowadził dowody na okoliczność istnienia przedmiotowego zabezpieczenia byłby pierwszą i ostatnią instancją je oceniającą, co z pewnością godziłoby w podstawową zasadę procesu cywilnego - dwuinstancyjności postępowania.

Sąd Rejonowy przy ponownym rozpoznaniu sprawy powinien zbadać legitymację zarządcy do wystąpienia z wnioskiem o upoważnienie zarządcy do zwołania zgromadzenia wspólników spółki. W tym celu zobowiązany będzie przeprowadzić stosowne postępowanie dowodowe. Sąd Rejonowy powinien rozważyć zasadność przeprowadzenia dowodów wskazanych w apelacji. Warto również rozważyć m.in. zwrócenie się do Sądu Rejonowego w Pruszkowie, który to ustanowił zarządcę udziałów, o udzielenie informacji w przedmiocie ewentualnego odwołania zarządcy. Ponadto Sąd Rejonowy zobowiązany będzie poszukać innych źródeł wiedzy, na podstawie których można by ustalić czy J. G. posiada nadal prawo do wykonywania funkcji zarządu udziałami spółki.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone orzeczenie na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oraz na podstawie art. 694⁷ k.p.c. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSO Anna Gałas SSO Bolesław Wadowski SSO Andrzej Sobieszczański